

Συνέδριο Περιφερειακής Ενότητας Δήμων.
«Κοινωνικές Δομές και δίκτυ προστασίας των νησιωτών στο Νότιο
Αιγαίο». Ρόδος 12-13 Νοεμβρίου 2016

Dr Ιωάννης Α. Γαλουζής
Δήμαρχος Καλυμνίων

Εισαγωγή:

Στον τίτλο της θεματικής παρέμβασης μας, περιέχεται το σύνολο της προσέγγισης επί του πλέον κρίσιμου ζητήματος της εποχής μας, της κοινωνικής πολιτικής, της κοινωνικής αλληλεγγύης υπό συνθήκες εξαιρετικά δυσχερείς και υπό την μορφή του μοντέλου διαχείρισης κρίσεων.

Στόχοι:

Μέσα από το κείμενο μας, στοχεύουμε να αναδειχθεί ο προσανατολισμός, η κατεύθυνση, η επικέντρωση και πορεία που θα επιλέξουμε συνολικά, για να ανταποκριθούμε στις προκλήσεις και τις απαιτήσεις των καιρών μας.

Η σημερινή παρουσία, είναι μια ευκαιρία καταγραφής, αξιολόγησης, προγραμματισμού και σχεδιασμού, και στη βάση του ρεαλισμού και με το βλέμμα στο μέλλον .

Πυλώνες σχεδιασμού – Κυβερνητικό Συμβούλιο Κοινωνικής Πολιτικής:

Επαναλαμβάνοντας, τους επτά πυλώνες του Σχεδιασμού, όπως αυτοί διατυπώθηκαν στη σχετική συνεδρίαση του Κυβερνητικού Συμβουλίου Κοινωνικής Πολιτικής (ΚΥΣΚΟΠ), βλέπουμε ότι

**Ο πρώτος πυλώνας του σχεδίου, αφορά στην Υγεία.*

**Ο δεύτερος πυλώνας αφορά στην κοινωνική ασφάλιση.*

**Ο τρίτος πυλώνας του σχεδιασμού για την ανασυγκρότηση του κοινωνικού κράτους είναι αυτό που ονομάζεται δίκτυ προστασίας στους πιο αδύναμους συμπολίτες. Είναι το Πρόγραμμα για την αντιμετώπιση της Ανθρωπιστικής Κρίσης.*

**Ο τέταρτος πυλώνας του σχεδιασμού είναι η προστασία της εργασίας.*

**Ο πέμπτος πυλώνας είναι η αναδιοργάνωση των προγραμμάτων για την αντιμετώπιση της ανεργίας.*

**Ο έκτος πυλώνας είναι η στεγαστική πολιτική.*

**Ο έβδομος πυλώνας αφορά στην παιδεία.*

Βασικές πτυχές τρίτου πυλώνα:

Η θεματική ενότητα που παρουσιάζουμε σήμερα, επικεντρώνεται στον τρίτο πυλώνα του γενικότερου κυβερνητικού σχεδιασμού (Βασικές πτυχές του είναι η ίδρυση και λειτουργία Κέντρων Κοινότητας, το πρόγραμμα «Κοινωνικό Εισόδημα Αλληλεγγύης», το Επιχειρησιακό πρόγραμμα Επισιτιστικής & Βασικής Υλικής Συνδρομής του Ταμείου Ευρωπαϊκής Βοήθειας Απόρων).

Γενικά – Παραδοχές:

Αναφερόμαστε σε έναν τομέα δράσης που καταπιάνεται με τις πιο απλές εκδοχές της ανθρώπινης δραστηριότητας, τις καθημερινές ανάγκες, τα καθημερινά προβλήματα, τις αγκυλώσεις, τα παράδοξα του συστήματος και τις καθημερινές πτυχές της πραγματικότητας με επίκεντρο τους Δήμους, τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Αναφερόμαστε σε έναν τομέα δράσης, όπου η θεμελιακή παράμετρος επιτυχίας συνίσταται στο συντονισμό του στελεχιακού δυναμικού, του έμψυχου δυναμικού, εντός μιας προοπτικής συγκρότησης οργανωτικών σχημάτων με προσήλωση στην κοινωνική συνοχή και την θωράκιση της κοινωνικής προστασίας.

Σήμερα, υπό το βάρος των όσων ζούμε, ισχυριζόμαστε δικαιολογημένα ότι χρονικά διανύουμε την πλέον κρίσιμη και σοβαρή χρονική συγκυρία για την αξιόπιστη και αποτελεσματική συγκρότηση του συγκεκριμένου αντικειμένου δράσης, λαμβάνοντας υπόψη τις ακόλουθες παραδοχές:

1. Το ανομοιογενές και πολυνησιωτικό πεδίο της διοικητικής οντότητας που κινούμαστε, αυτό της περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου.

2. Την δυσανάλογη ευθύνη που μας έχει αποδοθεί και καθιστά τον Δήμο προμετωπίδα, κυματοθραύστη των προβλημάτων που δημιουργεί η κεντρική μέριμνα, ορίζοντάς τον αχθοφορικά υπόλογο για να σταθεί διαγνωστικά επίκαιρος, να μετουσιώσει τις ανάγκες και να κινητοποιήσει αποτελεσματικά το σύνολο της κοινωνίας, προβάλλοντας και προκρίνοντας την αξιοπρέπεια, την γνώση και την προοπτική.

Αρμοδιότητες Δήμων:

Υπό το βάρος αυτής της πραγματικότητας, καλούμαστε να υλοποιήσουμε:

Πρώτον, τις διαδικασίες σχεδιασμού, και ειδικότερα τους τρόπους με τους οποίους η Τοπική Αυτοδιοίκηση εντάσσεται στην «αλυσίδα κοινωνικής πολιτικής», όπως αυτή ασκείται διαδοχικά από το ευρωπαϊκό μέχρι το τοπικό επίπεδο. Πώς δηλαδή οι ΟΤΑ ενσωματώνονται στην αλυσίδα

παραγωγής δημοσίων πολιτικών κοινωνικού χαρακτήρα, και πώς τα προγράμματα που αναπτύσσουν προκύπτουν καθοδικά από τους ενωσιακούς και εθνικούς σχεδιασμούς. Μια συναφής παράμετρος είναι η καταγραφή των μεθόδων σχεδιασμού που χρησιμοποιούνται σήμερα από τους ΟΤΑ στο πεδίο της κοινωνικής πολιτικής και η αποτίμηση της επάρκειάς τους.

Δεύτερον, τις διαδικασίες ελέγχου και αξιολόγησης της αυτοδιοικητικής κοινωνικής πολιτικής και ειδικότερα το ζήτημα αν υπάρχει ουσιαστική ανταπόκριση στις προδιαγραφές των ενωσιακών διαχειριστικών πλαισίων, κατά πόσον χρησιμοποιούνται ποσοτικοί δείκτες και αν αξιοποιούνται τα αποτελέσματα των αξιολογήσεων στον επανασχεδιασμό των προγραμμάτων.

Τρίτον, τον οργανωτικό σχεδιασμό των κοινωνικών δομών των ΟΤΑ και συγκεκριμένα τον τρόπο σχεδιασμού και την ποιότητα των διαδικασιών άσκησης κοινωνικής πολιτικής αλλά και των οργανωτικών δομών που τις διεκπεραιώνουν.

Τέταρτον, τις πρακτικές και μεθόδους διαχείρισης ανθρώπινου δυναμικού, συμπεριλαμβανομένων των διαδικασιών προσλήψεων, αξιολόγησης και ανάπτυξης του προσωπικού.

Υπάρχουσα κατάσταση:

Τι συναντάμε:

- Κοινωνικές δομές που δημιουργήθηκαν για την συγκυριακή & περιστασιακή απορρόφηση χρημάτων, χωρίς να ανταποκρίνονται στις ανάγκες.
- Κοινωνικές δομές που μόνο δημιουργούνται και δεν υπάρχει μέριμνα για τη συνέχειά τους.
- Κοινωνικές δομές που είναι άκρως απαραίτητες, χρήσιμες και παραγωγικές, αλλά υπάρχει η αγωνία για το μέλλον, δύσκολα συντηρούνται οικονομικά.
- Κοινωνικές δομές αφημένες στην τύχη τους, χαμένες σε ένα δαιδαλώδες πεδίο γραφειοκρατίας, ασάφειας, περιττής ορολογίας και απομακρυσμένες από την κοινωνική πραγματικότητα.

Προτεινόμενη Στρατηγική:

Ανάγκη οργανωσιακής ενοποίησης των κοινωνικών δομών του Δήμου, ως γεωγραφική και διοικητική οντότητα, προκειμένου να

ανακτηθούν τα πλεονεκτήματα του ενιαίου καθοδικού σχεδιασμού, συντονισμού και ελέγχου.

Προτείνεται η επιλογή δημιουργίας

(α) εξειδικευμένης υπηρεσιακής μονάδας σε επίπεδο Δήμων με Διεύθυνση στο Δήμο/πρωτεύουσα της ΠΕ είτε (β) διαδημοτικού (νησιωτικού) Νομικού Προσώπου Κοινωνικής Πολιτικής (ΝΠΔΔ) ή διαδημοτικής κοινωφελούς επιχείρησης ΟΤΑ.

Χαρακτηριστικά προτεινόμενων λύσεων:

Η προσέγγισή μας εντάσσεται στο πλαίσιο της ανάγκης ενοποίησης και οργάνωσης των κοινωνικών δομών του Δήμου, ως γεωγραφική και ως διοικητική οντότητα .

Αντί των πολλαπλών Νομικών Προσώπων προκρίνεται η επιλογή δημιουργίας ολιγάριθμης εξειδικευμένης υπηρεσιακής μονάδας. Χωρίς να αποκλείεται η υιοθέτηση μορφής ανεξάρτητων ΝΠ όπου η ευελιξία της οικονομικής διαχείρισης (υπό το δεδομένο δημόσιο λογιστικό) το επιβάλλει.

Πιστεύουμε ότι σκοπιμότερη είναι η ένταξη των δομών αυτών σε κοινή ιεραρχία προκειμένου να ανακτηθούν τα πλεονεκτήματα του ενιαίου καθοδικού σχεδιασμού, συντονισμού και ελέγχου που η διαρκής αναζήτηση της –συχνά υπέρμετρης και περιττής– οργανωσιακής ευελιξίας, έχει διεθνώς απεμπολήσει.

Ανεξαρτήτως ωστόσο της δομικής ενοποίησης, απολύτως απαραίτητη είναι *η λειτουργική διασύνδεση των κοινωνικών δράσεων του Δήμου*. Η κρίσιμη αυτή διασύνδεση μπορεί να επιτευχθεί μέσα από τη συγκρότηση μιας ενιαίας υπηρεσίας που να μπορεί να ανταποκριθεί με αξιώσεις και αποτελεσματικότητα στις σύγχρονες ανάγκες. *Η υπηρεσία αυτή δεν πρέπει να γίνει αντιληπτή ως διοικητικός μηχανισμός αλλά ως εξειδικευμένη διεπιστημονική ομάδα υλοποίησης ή/και συντονισμού των αυτοδιοικητικών κοινωνικών δράσεων.*

Θα πρέπει να αποτελέσει δηλαδή μια προσαρμοσμένη στις ανάγκες μονάδας Κεντρικού Οργάνου Κοινωνικού Σχεδιασμού. Αναγκαία προϋπόθεση για την επιτυχή λειτουργία της είναι η εξειδικευμένη στελέχωσή της, σύμφωνα με πρότυπα διεπιστημονικής ομάδας.

Η οργάνωση της προτεινόμενης υπηρεσίας μας, στο πλαίσιο που αναφέραμε παραπάνω, αναφέρεται σε μια συντονιστικού χαρακτήρα ολιγομελή Υπηρεσία στον/στην επικεφαλής της οποίας θα αναφέρονται εξειδικευμένες τομεακές δομές που θα έχουν καθεστώς δημοτικής υπηρεσίας.

Το συντονιστικό/ διευθυντικό ρόλο του επικεφαλής της Υπηρεσίας θα υποστηρίζει μικρός αριθμός εξειδικευμένων στελεχών σε οργανικές θέσεις. Και στην περίπτωση αυτή εξειδικευμένο προσωπικό Ι.Δ. ορισμένου χρόνου θα μπορεί να προσλαμβάνεται είτε στην κεντρική μονάδα (αυξημένων προσόντων με σχεδιαστικές/ συντονιστικές αρμοδιότητες) είτε στις τομεακές δομές (με αρμοδιότητες υλοποίησης) για τις ανάγκες προγραμμάτων.

Προϋποθέσεις επιτυχίας/βιωσιμότητας:

Όπως έχει προαναφερθεί το συγκριτικό πλεονέκτημα της τοπικής αυτοδιοίκησης στην άσκηση Κοινωνικής Πολιτικής *είναι η εγγύτητα στον τελικό χρήστη, δηλαδή την οικογένεια και το άτομο*. Τα κοινωνικά προβλήματα είναι συνήθως πολυπαραμετρικά και αλληλοεπηρεάζονται. Οι επιμέρους τομεακές πολιτικές για κοινωνικά προβλήματα ωστόσο, επειδή ο σχεδιασμός τους απαιτεί διαφορετική τεχνογνωσία, παράγονται προγραμματικά από διαφορετικές, εξειδικευμένες δομές.

Εκτέθηκε σε προηγούμενες παραγράφους σειρά προτάσεων που στοχεύουν στην ενοποίηση των πολιτικών αυτών σε διαδοχικά επίπεδα. Ωστόσο το τελικό αλλά και ουσιαστικότερο επίπεδο ολοκλήρωσης των επιμέρους παρεμβάσεων είναι αυτό της ατομικής περίπτωσης: η οικογένεια και τα μέλη της.

Για να λειτουργήσουν αποτελεσματικά οι παρεμβάσεις των υπερκείμενων επιπέδων και να εμπεδωθεί το πλεονέκτημα της εγγύτητας, απαιτείται κάθε εξατομικευμένη περίπτωση τόσο στη φάση της αρχικής διερεύνησης και διάγνωσης των προβλημάτων όσο και εν συνεχεία, στις φάσεις της παρακολούθησης και αξιολόγησης της εξέλιξης, να αποτελεί αντικείμενο διεπιστημονικού χειρισμού.

Για το σκοπό αυτόν θα πρέπει κάθε περίπτωση να παρακολουθείται από μια τέτοια διεπιστημονική ομάδα που θα έχει τη συνολική θεώρηση και ευθύνη ενός ενιαίου αποτελέσματος (ένταξη/ επανένταξη και ευημερία) αποτρέποντας την κατάτμηση και τελικά, απώλεια των ανθρώπινων περιπτώσεων είτε σε έναν κυκεώνα αλλότριων διαδικασιών όπου κυριαρχεί

η ημιμάθεια και η άγνοια, είτε σε ένα δαίδαλο (συχνά ανταγωνιστικών) «τεχνογνωστικών επικρατειών».

Τελικό Συμπέρασμα:

- **Πρόταση:**

Περίπτωση α. Συγκρότηση **οργανικής μονάδας επιπέδου Διεύθυνσης Κοινωνικής Πολιτικής** σε όλους τους Ο.Τ.Α. που τυγχάνουν πρωτεύουσες Περιφερειακών Ενοτήτων, με ενιαίο τρόπο στελεχιακής συγκρότησης και με σκοπό την λειτουργική ενοποίηση του αντικειμένου εργασίας και την συνολικά αποτελεσματικότερη παροχή υπηρεσιών, σε συνεργασίες με τις κοινωνικές υπηρεσίες των άλλων Δήμων.

Σύσταση εκτελεστικής επιτροπής Κοινωνικής Πολιτικής, σε υπηρεσιακό επίπεδο, που θα απαρτίζεται από το Διευθυντή του Δήμου/πρωτεύουσας της ΠΕ και τους Προϊσταμένους των Υπηρεσιών των άλλων νησιωτικών Δήμων, η οποία θα είναι υπεύθυνη για το σχεδιασμό, προγραμματισμό και υλοποίηση των δράσεων Κοινωνικής Πολιτικής.

Περίπτωση β. Σύσταση **διαδημοτικού (νησιωτικού) Νομικού Προσώπου Κοινωνικής Πολιτικής (ΝΠΔΔ) ή διαδημοτικής κοινωφελούς επιχείρησης ΟΤΑ.**

Θεσμικό πλαίσιο – Πηγές:

- ΚΕΔΚΕ (2008). Η άσκηση κοινωνικής πολιτικής σε τοπικό επίπεδο. Έκδοση: Αναπτυξιακή Τρικήλων-ΚΕΝΑΚΑΠ ΑΕ
- ΚΥΑ με αριθμ. Δ23/οικ. 25930/2011 (ΦΕΚ. 1652/τ.Β'/09-06-2016) «Σύναψη προγραμματικών συμβάσεων Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης».
- Ν. 4430/2016 (ΦΕΚ 205/31.10.2016 τεύχος Α'): «Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία και Ανάπτυξη των Φορέων της και άλλες διατάξεις».
- Ομιλία του Πρωθυπουργού στη συνεδρίαση του Κυβερνητικού Συμβουλίου Κοινωνικής Πολιτικής (27-7-2016).